

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus X. vtrum hæc sit vera: Christus, secundu[m] quod homo, est
creatura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

communicationem idiomatum, quia negatio simpliciter omnia negat, ut nos etiam supra dicebamus

Vnde licet Christus possit vocari spiritalis, & materialis, non potest negari, quod sit spiritalis vel omnipotens; unde sicut hæc simpliciter est falsa, Christus non est omnipotens, ita & hæc, Christus non est æternus; ergo & illa, Christus incepit esse, quæ hanc includit. Confirmatur primò, quia hæc simpliciter est falsa, Christus habuit ex matre suam esse simpliciter, sed hoc significatur per illam propositionem, nam esse absolute dictum seu secundum adiacens, ut Dialectici dicunt, significat esse simpliciter illius rei cui tribuitur. Vnde confirmatur secundo, nam in illa propositione simpliciter prolata Christus incepit esse, inceptio attribuitur esse diuino, quod est esse simpliciter Christi; secus verò erit, si addatur determinatio, in quantum homo, quia iam tunc ratione illius inceptio attribuitur esse humano.

Zulgen.

Inter has sententias, quod ad rem attinet, nulla esse potest differentia, quam Fulgentius lib. de Incarnatione, cap. 10. optimè his verbis complexus est. Verbum incepit esse Christus, Verbum tamen mansit æternum, & caro in ipso sumpsit initium. Quod ad modum verò loquendi attinet, quanquam prior sententia sit probabilis, quia ille usus vocum, & sensus illius locutionis non est omnino alienus à significatione terminorum, nequæ à communi modo loquendi hominum, nihilominus tamen simpliciter & in rigore sententia D. Thomæ verior est & securior, quia non dicitur aliquis simpliciter & absolute incepere esse, nisi denuo acquirat præcipuum ac principale esse suum: Christus autem non acquisiuit denuo illud esse, quod in ipso est primarium, atque adeo esse simpliciter, & ideo huic prædicato non potest convenire, ut determinet subiectum illo modo, quo prima sententia asserbat, quia prædicatum significans inceptionem, cadit super esse absolute dictum, atque adeo super esse simpliciter: non ergo potest determinare subiectum in ordine ad esse secundum quid, respectu suppositi, pro quo supponit. Tum etiam, quia prædicatum negatiuum non determinat subiectum, sed simpliciter negat: propter quod hæc est falsa, Christus non est omnipotens, quia reuera non significat, non esse omnipotentem, secundum humanam naturam, sed simpliciter & absolute: propter quod etiam hæc est falsa, Christus non fuit ab æterno. Illa vero propositio, Incepit esse, includit hanc negationem, & per illam exponitur, ut dictum est, & constat ex Dialectica, Et per hoc satisfactum est argumentis primæ sententiæ.

Vnde à fortiori constat hanc esse falsam, Christus incepit esse Deus, tum quia includit illam negatiuam, aliquando non fuit Deus: tum quia quod incepit esse tale, supponitur actioni, per quam incepit esse tale; quod hic dici non potest, ut articulus 7. tractatum est. De hac vero propositione, Christus est factus, idem indicat D. Thom. quod de hac, Christus incepit esse, quia fieri simpliciter dictum, refertur ad esse simpliciter illius subiecti, cui tribuitur, unde includit eandem negationem, quam verbum, incepit. Non est autem idem de his prædicatis, natus ex virgine, seu mortuus, quia hæc ex vi suæ negationis solum referuntur ad esse humanum, secundum quod natus est Christus, vel mortuus.

ARTICVLVS X.

Verum hæc sit vera, Christus, secundum quod homo, est creatura.

AD decimum sic proceditur. Videtur, quod hæc sit falsa: Christus, secundum quod homo, est creatura, vel, incepit esse. Nihil enim in Christo est creatum nisi humana natura. Sed hæc est falsa, Chri-

stus, secundum quod homo, est humana natura. Ergo hæc etiam est falsa, Christus, secundum quod homo, est creatura.

2. Præterea, prædicatum magis prædicatur de termino in reduplicatione posito, quam de ipso subiecto propositionis: sicut si dicam, corpus, secundum quod coloratum, est visibile, sequitur quod coloratum sit visibile. Sed hæc non est absolute (sicut dictum est *) concedenda, homo Christus est absolute. Ergo neque hæc, Christus secundum quod homo, est creatura.

3. Præterea, Quicquid prædicatur de quocunque homine, secundum quod homo, prædicatur de eo per se & simpliciter, idem enim est per se, & secundum quod ipsum, ut dicitur 5. Metaph. * Sed hæc est falsa, Christus est per se, & simpliciter creatura. Ergo etiam hæc est falsa, Christus secundum quod homo, est creatura.

Sed contra, omne quod est, vel est creator, vel creatura. Sed hæc est falsa, Christus secundum quod homo est creator. Ergo hæc est vera, Christus secundum quod homo est creatura.

a. Respondeo dicendum, quod cum dicitur, Christus secundum quod homo, hoc nomen, homo, potest resumi in reduplicatione, vel ratione suppositi, vel ratione nature. Si quidem resumatur ratione suppositi, cum suppositum humana natura in Christo sit æternum & creatum, hæc erit falsa, Christus secundum quod homo, est creatura. Si verò resumatur ratione humane nature, sic est vera: quia ratione humane nature, siue secundum humanam naturam conuenit sibi esse creaturam, ut supra dictum est. * Sciendum tamen, quod nomen sic resumptum in reduplicatione magis proprie tenetur pro natura, quam pro supposito: resumitur enim in vi prædicati, quod tenetur formaliter. Idem enim est dictum, Christus secundum quod homo, ac si diceretur, Christus secundum quod est homo. Et ideo hæc magis est concedenda, quam neganda, Christus, secundum quod homo, est creatura. Si tamen adderetur aliquid, per quod traheretur ad suppositum, esset propositio magis neganda, quam concedenda: puta si diceretur, Christus, secundum quod hic homo, est creatura.

Ad primum ergo dicendum, quod, licet Christus non sit humana natura, est tamen habens humanam naturam. Nomen autem creatura, natum est prædicari non solum de abstractis, sed etiam de concretis: dicimus enim, quod humanitas est creatura, & quod homo est creatura.

Ad secundum dicendum, quod ly, homo, secundum quod ponitur in subiecto, magis respicit suppositum: secundum autem quod ponitur in reduplicatione, magis respicit naturam, ut dictum est. * Et quia natura est creata, suppositum vero increatum: ideo licet non concedatur ista simpliciter, Homo Christus est creatura: conceditur tamen ista, Christus secundum quod homo, est creatura.

Ad tertium dicendum, quod cuiuslibet homini, qui est suppositum solius nature humane, competit quod non habeat esse, nisi secundum humanam naturam: & ideo de quolibet tali supposito sequitur, si secundum quod homo est creatura, quod si creatura simpliciter. Sed Christus non solum est suppositum humane nature, sed etiam diuina, secundum quam habet esse increatum: & ideo non sequitur, si secundum quod homo est creatura, quod sit simpliciter creatura.

COMMENTARIVS.

Quamuis D. Thomas distinctionem præmittat, quæ absolute docet, istam propositionem debere concedi, quia per illam determinationem positam à parte subiecti, si proprie usurpetur, determinatur subiectum, ut non accipiat pro supposito absolute & secundum se, sed prout substat humanitati,

con-

Obiectio.
Scot.

constat autem ex dictis, Christum hoc modo verè
posse dici creaturam. Et ex hoc facile soluitur obie-
ctio, quam hic refert Caietanus ex Scoto in 2. dist. 11.
q. 2. qui primum dicit, non magis hanc proposi-
tionem esse veram, *Christus, in quantum homo, est creatu-
ra*, quam illam, *Christus est creatura*, quia cum illud,
in quantum, non sit conditio diminuens illa propo-

Responsio.

sitio reduplicata includit propositionem de inesse,
seu præiacentem: unde Gabriel 3. dist. 11. quæst. 1.
art. 3. putat, quidquid de Christo absolute negatur,
vel conceditur, etiam cum illa determinatione ne-
gandum esse, vel concedendum, quod etiam Maior,
Almain, & alij ibi insinuant. Sed hæc regula absolu-
te sumpta nobis non placet, quia ex vi formæ locu-
tionis non semper est eadem ratio utriusque propo-
sitionis, ut ex dictis facile patet, quia, quando subie-
ctum est sine determinatione, solet supponere pro
supposito, quasi materialiter, per determinationem
autem fit, ut sit formaliter: illa enim determinatio
in hac propositione, non sumitur reduplicatiue, sed
specificatiue, & ideo non oportet, ut possit simpli-
citer resolui in suâ de inesse, quia poterit facile mu-
tari suppositio & acceptio terminorum. Et hoc mo-
do dici potest illa particula, in quantum, aliquo mo-
do, non quidem diminuens significationem aut
proprietatem terminorum, sed quasi limitans & de-
terminans suppositionem subiecti. Et hac etiam ra-
tione, ut D. Tho. hic indicauit, & Caietan. explicuit,
quomodo hæc non sit vera simpliciter, *Christus incepit
esse*, cum prædicta vero limitatione, in quantum ho-
mo, est vera, quia Christus in quantum homo, non
est æternus, sicut neq. in quantum homo est Deus:
ergo in quantum homo, est creatura, & incepit esse.

Obiectio 2.

Secundo vero addit Scotus, etiam si huiusmodi
modus loquendi verus sit, tamen esse improprium,
quia huiusmodi determinatio specificans, deberet
potius poni in subiecto, quam in prædicato, ut si di-
camus Christum incepisse secundum esse humanum.
Et confirmatur hoc, quia alias in rigore est falsa hæc
propositio, *Christus in quantum homo, incepit esse*, quia
illud prædicatum significat esse simpliciter ipsius
Christi, ut supra dictum est: Christus autem non in-
cepit in suo esse simpliciter, etiam in quantum homo.

Responsio.

Respondetur tamen, proprietatem sermonis ex com-
muni usu esse accipiendam: at verò iuxta commu-
nem & proprium modum loquendi, non solum in
prædicato, sed etiam in subiecto, poni solet deter-
minatio: & merito, quia per illam indicatur propria
ratio, secundum quam conuenit subiecto tale præ-
dicatum. Unde fit, ut consequenter etiam prædica-
tum accommodetur tali subiecto, ut cum dicitur,
Christus in quantum homo, incepit esse, hoc ipso quod
limitatur subiectum, ut sit pro supposito humano
ut sic, limitatur etiam prædicatum, ut solum tribuat
illi subiecto ut sic inceptionem essendi, scilicet, in
esse humano. Et ita soluitur confirmatio, nam licet,
esse, absolute dictum, & applicatum subiecto, simpli-
citer etiam sumpto, & sine addito, significet esse sim-
pliciter illius suppositi: tamen, quando applicatur
subiecto sub determinatione aliqua tantum signifi-
cat esse, quod supposito sub tali determinatione co-
uenit. Et ita facile concordat hæc doctrina cum ijs,
quæ dicta sunt disputatione præcedenti, sectione 4.
regula 4. nam hoc prædicatum significans inceptio-
nem absolute dictum de supposito, requirit suppo-
situm creatum; non vero, si dicatur de subiecto cum
prædicta determinatione. Unde etiam intelligitur,
cum Christus, in quantum homo dicitur creatura,
ibi, creaturam, non significare aliquod omnino ex ni-
hilo productum, sed aliquid effectum & productum
per actionem aliquam, quia Christus, in quantum
homo, non est ex nihilo productus, quia illud, in quan-
tum, non designat solum humanitatem, sed totum
compositum ut sic, quod non est factum ex nihilo,
ut constat. Unde ad hoc magis explicandum obser-

uare oportet, non omnino esse idem dicere, secundum
humanitatem, & in quantum homo, nam prior parti-
cula videtur solum designare humanitatem, quæ om-
nino est creatura producibilis ex nihilo: posterior
vero particula, in quantum homo, totum compo-
situm designat, ut dictum est.

Et ex his tandem facile intelligitur, quod vltimo
loco addidit D. Tho. si addatur ex parte subiecti ar-
ticulus demonstratiuus, ut dicendo, *Christus, in quan-
tum hic homo, est creatura*, propositionem esse magis
ambiguam: erit enim falsa, demonstretur ipsum
suppositum. Tamen in rigore & ex proprietate ser-
monis, etiam potest admitti sensum verum: quia
hic homo, & formaliter non designat suppositum,
sed substantiam in hac humanitate, ut sic, & licet de-
signet illud, non tamen absolute & secundum se, sed
ut cum hac humanitate componit hunc hominem,
qui sub hac ratione dici potest creatura, ut explica-
tum est.

ARTICVLVS XI.

*Verum hæc sit vera, Christus, secundum quod ho-
mo, est Deus.*

AD vndecimum sic proceditur. Videtur,
quod Christus, secundum quod homo, sit Deus.
Deus. Christus enim est Deus per gratiam
vniõis. Sed Christus, secundum quod ho-
mo, habet gratiam vniõis. Ergo Christus, secundum quod
homo, est Deus.

2. Præterea, Dimittere peccata, est proprium Dei, se-
cundum illud Isaia. 43. Ergo sum ipse, qui deleo iniquita-
tes tuas propter me. Sed Christus, secundum quod homo,
dimittit peccata, secundum illud Matth. 16. Vt autem scia-
tis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimitten-
di peccata, &c. Ergo Christus, secundum quod homo, est
Deus.

3. Præterea, Christus non est homo communis, sed est ho-
mo iste particularis. Sed Christus, secundum quod est ipse
homo, est Deus, quia in isto homine designatur suppositum
æternum, quod naturaliter est Deus. Ergo Christus, secundum
quod homo, est Deus.

Sed contra, illud, quod conuenit Christo, secundum quod
homo, conuenit cuilibet homini. Si ergo Christus, se-
cundum quod homo, est Deus, sequitur, quod omnis homo sit
Deus, quod patet esse falsum.

Respondetur dicendum, quod iste terminus, quod homo, in
reduplicacione positus, potest dupliciter accipi. Vno modo
quantum ad naturam, & sic non est verum, quod Chri-
stus, secundum quod homo, sit Deus, quia humana natura
est distincta à diuina secundum differentiam naturæ. Alio
modo potest accipi ratione suppositi: & sic, cum suppositum
naturæ humane in Christo, sit persona Filius Dei, cui per se
conuenit esse Deum, verum est, quod Christus, secundum
quod homo, sit Deus. Qui tamen terminus in reduplica-
tione positus magis proprie tenetur pro natura, quam pro
supposito (ut supra dictum est) ideo magis est ista negan-
da, Christus, secundum quod homo, est Deus, quam sit af-
firmanda.

Ad primum ergo dicendum, quod non secundum idem
conuenit alicui, moueri ad aliquid, & esse illud: nam mo-
ueri conuenit alicui ratione materiæ vel subiecti, esse autem
in actu ratione formæ. Et similiter non secundum idem
conuenit Christo ordinari ad hoc, quod sit Deus per gratiam
vniõis, & esse Deum. Sed primum conuenit sibi secundum
humanam naturam, secundum vero secundum diuinam. Et
ideo hæc est vera, Christus, secundum quod homo, habet gra-
tiam vniõis: non tamen ista, Christus, secundum quod ho-
mo, est Deus.